

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra speciální pedagogiky

Oponentský posudek na rigorózní práci

Název rigorózní práce: Poruchy chování jako sekundární symptom žáků s ADHD na 2. stupni
základní školy

Autor práce: Mgr. Miloš Jánský

Vedoucí práce: PhDr. Jana Mottlová, Ph.D.

Oponent: Doc. Eva Šotolová, Ph.D.

Aktuálnost zvoleného tématu: téma je v současné době stále aktuální s ohledem na:

- výskyt dětí s diagnózami ADHD, ADD ve vztahu k poruchám chování
- potřebu zkvalitnění péče o tyto děti ve školských zařízeních
- dosud přetrvávající nedostatečnou informovanost pedagogů základních škol.

Autor teoretickou část práce členil na 5 subkapitol. V této části se zabývá pojetím normy a normality osobnosti, základními klasifikacemi poruch chování. Poměrně široce prezentuje poznatky vztahující se k hyperkinetické poruše a souvislostem s poruchami chování. Uvádí symptomy ADHD, zabývá se etiologií, terapeutickými přístupy k jedincům s hyperkinetickou poruchou. Zdůrazňuje komplexní přístup psychoterapeutický, doplněný v určitých specifických situacích farmakoterapií. V kapitole 1.4 a 1.5 je uvedena souvislost s ústavní a ochrannou výchovou a stručná charakteristika zařízení, ve kterých se tato výchova realizuje.

Těžiště rigorózní práce spatřuji v praktické části, kde se výrazně projeví zkušenosti autora s diagnózami uvedenými v teoretické části a poruchami chování, které se k nim vztahují.

Praktická část je metodologicky rozpracovaná, formulovaný cíl výzkumu, zvolené metody, charakteristika sledovaného souboru, interpretace výsledků výzkumu s uvedenými tabulkami a grafy.

Základní metodou byla standardizovaná škála Connersové pro učitele, která se používá vedle jiných metod a Rohnerova metoda, což je standardizovaný dotazník používaný především k diagnostice rodiny.

Vzhledem k členění výzkumu na několik částí výzkumná část působí místy nepřehledně – má však konkrétní vypovídací hodnotu. Je zaměřen především na souvislost hyperkinetického syndromu s poruchami chování.

Výsledky výzkumu autor negeneralizuje. Upozorňuje na specifika prostředí, ve kterém byl realizován.

Připomínky

Klasifikace poruch chování na asociální a antisociální (později doplněna o disociální) je klasifikace Pavla Klímy – Pešatová klasifikaci převzala. Je vhodnější uvádět přímé zdroje. Klasifikace dle přítomnosti agrese nebo bez agresivních projevů je uvedena prof. Marií Vágnerovou.

Na s. 20 u uvedených symptomů poruch chování (citovaná Pešatová) je zdrojem MKN-10. Tato klasifikace mohla být důsledněji rozvedená a ne pouze uvedená v příloze – jedná se o základní klasifikaci.

Na s. 23 autor uvádí „Například romské společenství klade menší důraz na sebeovládání než majoritní populace, impulzivní projevy přijímá jako normu“. Toto tvrzení není vhodné generalizovat.

S. 34 a jinde LMD jedná se o lehké mozkové dysfunkce – plurál.

S. 35 a jinde nyní DSM V.

S. 41 definice psychické deprivace uvedená citací prof. Dunovského je definicí Langmeiera, Matějčka uvedená v knize „Psychická deprivace v dětství“. U určitých podstatných informací je vhodné uvádět přímé zdroje.

S. 46 a jinde termíny „chovanec, svěřenec“ považujeme za zastaralé, rovněž název Orgán péče o děti a mládež – nyní se jedná o Orgán sociálně právní ochrany dětí, jak dále správně autor uvádí na s. 84.

V textu jsou drobné formální nepřesnosti, překlepy, formulace vět.

Dotazy k obhajobě:

- domníváte se, že je v populaci více hyperaktivních jedinců než hypoaktivních?
- Narůstá skutečně počet dětí s diagnózami ADHD, ADD s přetrvávajícími problémy v adolescenci nebo je tento nárůst důsledkem přesnější diagnostiky? Viz s. 69.
- Může být dítě nebo mladistvý umístěno do výchovného ústavu nebo dětského domova se školou bez předchozího pobytu v diagnostickém ústavu?
- Uvedte změny v ústavní a ochranné výchově na základě novely z.č. 333/2012 Sb.

Přínosem rigorózní práce jsou konkrétní postřehy autora vycházející z jeho praxe doplňující výzkumnou část a shrnuté rovněž v kap. Diskuze a v kap. Opatření směřující k nápravě dětí s poruchami chování. Zde se autor opět zamýšlí nad rozdíly v projevech chování hyperaktivního dítěte a poruchami chování dítěte, které jsou podmíněny výchovnými a sociálními vlivy. Získané poznatky vyúsťují v doporučení pro dílčí oblasti sekundární a terciární prevence zaměřené na zmírnění působení negativních jevů.

Předloženou rigorózní práci doporučuji k obhajobě.

Praha, 14.8.2016

Eva Šotolová